РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ЗЕМЈОДЕЛСТВО, ШУМАРСТВО И ВОДОСТОПАНСТВО
ТЕЛО ЗА УПРАВУВАЊЕ СО ИПАРД

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ ЗА СЛЕДЕЊЕ
на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020
(за период до ноември 2019)

(согласно член 52 став 7 од Секторската спогодба)

Шести состанок на Комитетот за следење на ИПАРД Програмата 2014-2020

декември 2019

Содржина:

1. Вовед ... 3

2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020 ... 4

2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020 ... 4

2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка ... 5

a. Спроведување на Мерка 1 ... 7

b. Спроведување на Мерка 3 ... 8

c. Спроведување на Мерка 7 ... 9

1. Вовед

Комитетот за следење на ИПАРД II ја следи ефективноста и квалитетот на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020, со цел да се постигнат целите на ИПАРД Програмата. Комитетот за следење ги испитува резултатите од ИПАРД Програмата 2014-2020, особено постигнувањето на поставените цели за различните мерки и напредокот во користењето на финансиските распределби на тие мерки и алокациите за под-мерките во рамките на мерките кога ИПАРД програмата 2014-2020 година вклучува вакви распределби. Во овој поглед, Телото за управување (ТУ) гарантира дека сите релевантни информации за напредокот на мерките и, како што е соодветно, под-мерките, се ставени на располагање на членовите на Комитетот за следење. За таа цел, Телото за управување го подготвува овој извештај за следење.

Полугодишните податоци за следење на спроведувањето на ИПАРД Програмата 2014-2020 година (јуни - јануари) се прикажани во годишниот извештај за следење, кој ТУ го доставува до Комитетот за следење на ИПАРД II и е составен дел на Годишниот извештај за спроведување на ИПАРД Програмата. Годишните податоци за следење (јануари - јуни) се прикажани во овој извештај за следење.

За да се обезбедат подетални информации за спроведувањето на Програмата, овој извештај за следење ќе ги прикаже излезните индикатори со статус од 31^{ви} октомври. Индикаторите кои даваат информации за видот на производството или видот на инвестициите ИПАРД Агенцијата ги доставува полугодишно и имаат статус до 30^{ти} јуни 2019 година.

2. Оценка на напредокот во спроведувањето на целите, мерките и инвестициите на ИПАРД Програмата 2014-2020

2.1 Цели на ИПАРД Програмата 2014-2020

И покрај тоа што Програмата потенцијално служи за повеќе од една цел според ИПА II и нејзината конзистентност со Националната стратегија за земјоделство и рурален развој (НАРДС) 2014-2020, целите на Програмата се групираат во следниве приоритетни области:

- Зајакнување на одржливоста на земјоделските стопанства и конкурентноста на сите видови земјоделство и примарна преработка на храна, истовремено прогресивно усогласувајќи се со стандардите на Унијата. Цели ќе се постигнат со спроведување на мерките за „Инвестиции во физички средства на земјоделски стопанства“ и „Инвестиции во физички средства за преработка и маркетинг на земјоделски и рибни производи“.
- Враќање, зачувување и зајакнување на екосистемите зависни од земјоделството и шумарството.
- Промовирање на рамномерен територијален развој во руралните области. Целта ќе се достигне со спроведување на мерката „Подобрување и развој на руралната инфраструктура“ и „Диверзификација на фармите и развој на бизнис“.
- Трансфер на знаење и зајакнување на јавната администрација во спроведувањето на програмите за рурален развој.

Мерката „Техничка помош“ е хоризонтална мерка, која поддржува успешно спроведување на целата програма, затоа оваа мерка не може да биде директно поврзана со посебна цел.

Постигнувањето на целите на мерката се мери со сет на специфични индикатори дефинирани и насочени за секоја мерка[1].

Индикатори за мерката		Проектирана цел	Постигнати резултати	Постигнато во %
Мерка 1	Број на поддржани проекти	3.100	670	21,6
	Број на земјоделски стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	3.100	670	21,6
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	1.200	122	10,1
	Број на земјоделски стопанства кои напредуваат кон целосна усогласеност со стандардите на ЕУ за благосостојба на животните	30	0	0,0
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	2	8,0
	Број на стопанства што инвестираат во управување со добиток заради намалување на емисиите на N_20 и метан (складирање на ѓубриво)	50	0	0,0
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај подджаните земјоделски стопанства	48 мил. ЕУР	9,5 мил. ЕУР	19,8

[1] Индикаторите за бројот на поддржани проекти, број на земјоделски стопанства / претпријатија кои изведуваат проекти за модернизација и број на земјоделски стопанства / претпријатија кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области имаат статус од 31 октомври 2019 година. Другите показатели на оваа табела имаат статус од 30™ од јуни 2019 година.

Мерка 3	Број на поддржани проекти	220	21	9,5
	Број на стопанства кои изведуваат проекти на модернизација	220	21	9,5
	Број на економски ентитети кои постепено се унапредуваат до стандарди на ЕУ	200	8	4,0
	Број на стопанства што инвестираат во производство на обновлива енергија	20	/	/
	Број на креирани работни места (бруто)	1.300	/	/
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните стопанства	52 мил. ЕУР	5,9 мил. ЕУР	11,3
Мерка 7	Број на поддржани проекти	300	0	0,0
	Број на земјоделски стопанства кои развиваат дополнителни или диверзифицирани извори на приход во руралните области	70	0	0,0
	Број на корисници што инвестираат во производство на обновлива енергија	25	0	0,0
	Број на креирани работни места (бруто)	1.000	0	0,0
	Вкупни инвестиции во физички капитал кај поддржаните корисници	9 мил. ЕУР	0 мил. ЕУР	0,0

2.2 Анализа на процесот на спроведување по мерка

Имплементацијата на ИПАРД Програмата 2014-2020 започна во април 2017 година со поднесување на барања за првиот јавен повик (во кои беа вклучени сите 3 мерки). По првиот, беа објавени дополнителни 3 повици:

- Јавен повик 01/2018 за поднесување на барања за Мерка 3,
- Јавен повик 02/2018 за поднесување на барања за Мерка 1,
- Јавен повик 01/2019 за поднесување на барања за Мерка 7 (сè уште активен за време на подготовката на овој извештај).

Статусот со досега примените барања е следен:

Мерка	Поднесени		Одобрени		Исплатени	
	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
1	2.503	36.295.214	928	8.521.476	670	4.502.864
3	122	28.334.403	62	7.465.910	21	2.164.195
7	187	41.342.988	23	3.231.985	0	0
9	8	142.348	8	142.351	3	3.836
Вкупно	2.820	106.114.953	1.021	19.361.722	694	6.670.895

Анализата за спроведувањето на Програмата по региони е направена од страна на Телото за управување и се заснова на податоци од системот за следење и со датум на важност на податоци од 31 октомври 2019 година.

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Пелагонија	1.113	489	5.027.733	347	2.487.222
Вардар	690	226	2.906.382	162	1.264.788
Североисточен	131	51	443.807	33	168.286
Југоисточен	240	84	2.697.040	52	651.311
Скопски	186	37	3.509.730	17	1.052.444
Југозападен	156	52	2.147.000	38	243.297
Полошки	77	21	1.366.288	11	291.721
Источен	219	53	1.121.391	31	507.990
Вкупно	2.812	1.013	19.219.371	691	6.667.059

Податоците и резултатите од горенаведената табела можат да бидат поддржани со фактот дека региони како Пелагонија, Вардар и Југоисток имаат понапредно земјоделско производство предводено претежно од земјоделско производство (житарици, овоштарници и лозови насади и зеленчук). Покрај тоа, инвестициите во земјоделско производство, особено во набавка на нови машини и опрема, се помалку комплицирани за спроведување (нема потреба од дозволи за градба / реконструкција или во случај на трактори нема потреба од доказ за еколошки стандарди).

Поддршка во мерка 1 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Pelagonia	1.065	470	3.592.618	342	2.034.337
Vardar	646	219	2.044.421	159	922.932
North-East	116	47	368.027	33	168.286
South East	201	74	895.630	51	576.225
Skopje	119	20	263.340	13	108.718
South West	129	45	248.368	37	196.788
Polog	46	9	295.203	6	34.073
East	181	44	813.869	29	461.505
Total	2.503	928	8.521.476	670	4.502.864

Поддршка во мерка 3 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Pelagonia	23	13	1.068.975	5	452.885
Vardar	16	6	497.589	3	341.856
North-East	5	2	73.382	0	0
South East	19	9	1.402.704	1	75.086
Skopje	21	10	1.629.760	4	943.726
South West	7	6	1.897.745	1	46.509
Polog	15	10	634.857	5	257.648
East	16	6	260.899	2	46.485
Total	122	62	7.465.910	21	2.164.195

Поддршка во мерка 7 по статистички региони:

Регион	Поднесени	Одобрени		Исплатени	
	Број	Број	ЕУ дел	Број	ЕУ дел
Pelagonia	25	6	366.140	0	0
Vardar	28	1	364.372	0	0
North-East	10	2	2.398	0	0
South East	20	1	398.707	0	0
Skopje	46	7	1.616.630	0	0
South West	20	1	887	0	0
Polog	16	2	436.228	0	0
East	22	3	46.623	0	0
Total	187	23	3.231.985	0	0

a. Спроведување на Мерка 1

Во досегашниот период за мерката 1 имаше два јавни повици (01/2017 и 02/2018). Склучувањето на договори за првиот јавен повик е завршено, а стапката на одобрување за првиот јавен повик е 65%. Од 906 договори досега, 670 се спроведени и платени. Склучувањето на договори за барањата доставени на вториот јавен повик е во тек и досега се склучени 22 договори.

Типови на производство засегнати од инвестицијата во мерка 1[2]:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Лозарство	345	123	1.113.192	94	341.385
Овоштарство	710	308	3.370.977	39	571.951
Градинарство вклучително стакленици	170	9	56.849	3	14.364
Житарици	1.170	392	4.008.836	100	735.034
Индустриски растенија	30	9	110.977	2	37.061
Производство на млеко	37	4	72.770	0	0
Производство на месо	15	3	925.682	0	0
Производство на јајца	8	2	595.024	0	0
Преработка на земјоделско стопанство	8	1	17.053	0	0
Производство на енергија од обновливи извори	4	2	4.200	2	8.480

Интересот и користењето на ИПАРД поддршката за видовите инвестициски активности во мерката 1 е пред се за набавка на опрема и машини. Нема интерес за инвестициски активности за изградба или реконструкција на земјоделски објекти, развој на земјоделска инфраструктура или објекти за постбербени активности и директен маркетинг на земјоделско стопанство. Причината за ваквата состојба е неможноста на барателите да добијат дозволи за градење / реконструкција. Легализацијата на земјоделските стопанства, недостаток на детални урбанистички планови во селата и слабите капацитети на руралните општини кои се одговорни за издавање на документи за барателите, се дополнителни проблеми што го попречуваат процесот на добивање одобрение за градба или реконструкција. За да се ублажи мал дел од проблемот, Телото за управување со ИПАРД изготви „Упатство за постапката за изградба на објекти на земјоделско земјиште" во октомври 2019 година. До моментот на подготовка на овој извештај Упатството сѐ уште е во фаза на консултација во рамките на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Исто така, не се покажа интерес за инвестиции во системи за наводнување, механизација за берба (берачи), специјализирани приколки и возила за земјоделски транспорт и набавка на повеќегодишни дрвја и растенија. Инвестициите во наводнување имаат помала вредност и тие обично се комбинираат со друга опрема и машини. За да се избегне двојно броење на проектите, системот за следење ги регистрира овие мешани барања по повисоката цена на набавениот предмет, во овој случај опрема или машини.

[2] Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2019

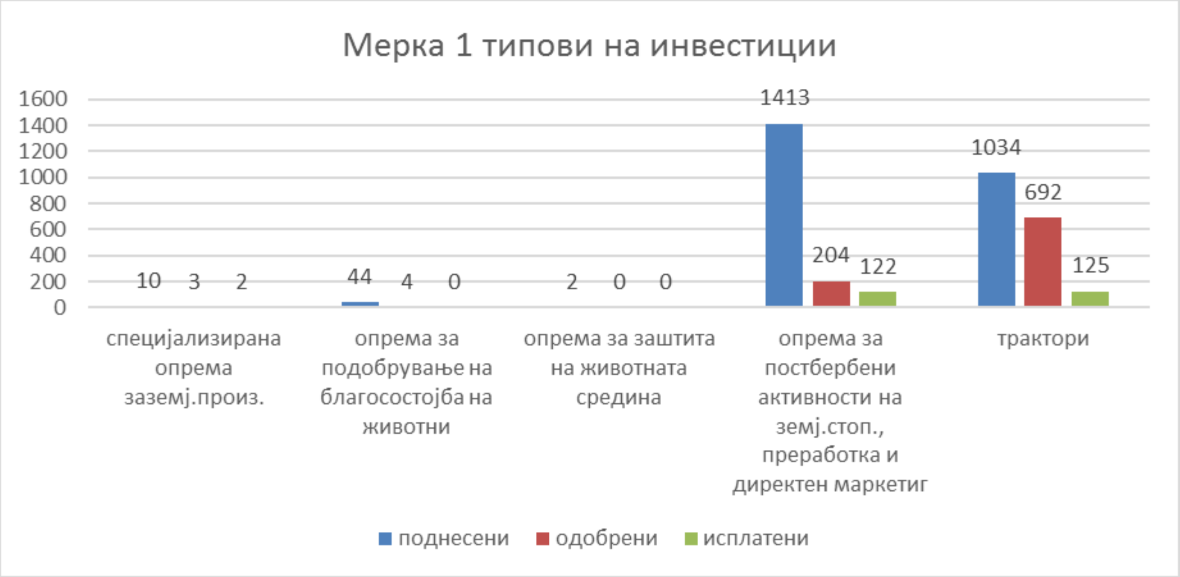

b. Спроведување на Мерка 3

Досега беа објавени два јавни повика за Мерка 3 (01/2017 и 01/2018). Процесот на склучување на договори за првиот јавен повик е завршен, а стапката на одобрување за првиот јавен повик е 54%. Од вкупно 31 договори, 21 се досега спроведени и платени. Склучувањето на договори за барања доставени на вториот јавен повик (01/2018) исто така заврши и досега се склучени 31 договори (стапка на одобрување 48%).

Типови на производство засегнати од инвестицијата во Мерка 3[3]:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел	Исплатени барања	Исплатен ЕУ дел
Собирни центри млеко	9	5	303.880	4	226.944
Преработка на млеко	12	4	204.110	0	0
Преработка на месо - говеда	16	11	2.553.725	5	472.137
Собирни центри овошје и зеленчук	21	10	1.727.013	5	538.302
Преработка овошје и зеленчук	30	10	904.183	0	0
Преработка житарици и мелничка инд.	16	4	132.470	1	48.012
Масти и масла	3	1	9.619	1	8.783
Вино	15	5	518.884	0	0

Слично како во мерката 1, повеќето видови на инвестиции во оваа мерка се за набавка на машини и опрема за специјализирани производни активности. Сепак, поднесени се 24 барања и склучени 9 договори за проекти кои вклучуваат инвестиции во изградба / реконструкција на оперативни објекти. Барателите не покажуваат интерес за инвестирање во подобрување на стандардите за благосостојба на животните, управување со отпадните води, подобрување на инфраструктурата за стопанства и специјализирани возила и приколки за транспорт.

[3] Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2019

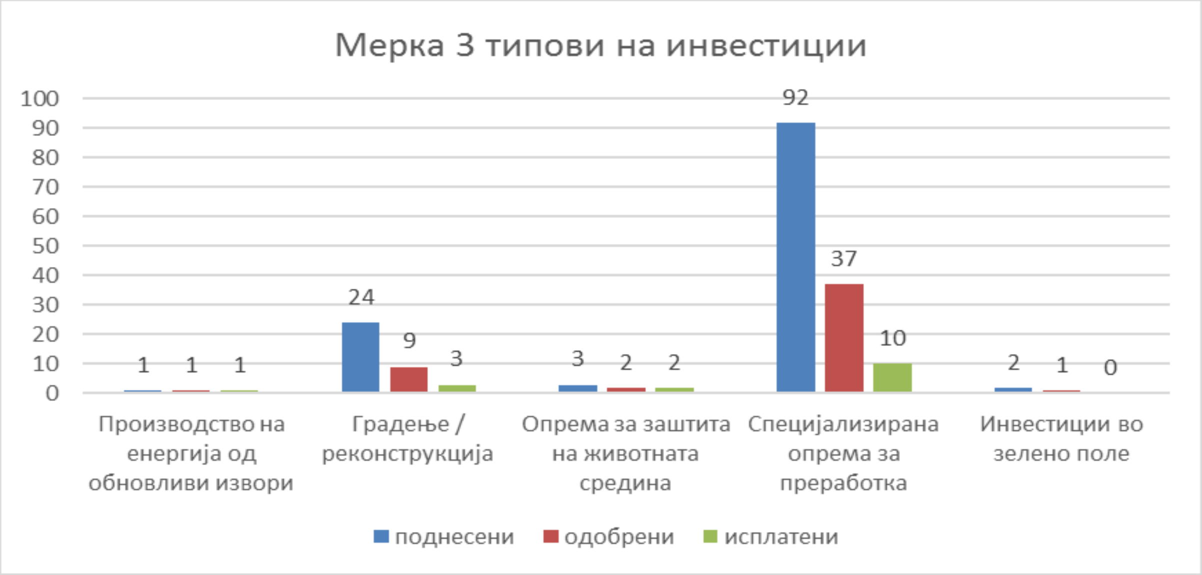

c. Спроведување на Мерка 7

Вториот јавен повик (01/2019) за оваа Мерка беше распишан во октомври 2019 година и крајниот рок за поднесување на апликациите под повикот беше продолжен до 3 декември. Склучувањето на договори за барањата поднесени на првиот јавен повик е завршено, а стапката на одобрување за првиот јавен повик е 12%. Ниту еден од 23 договори досега не е завршен и исплатен.

Типови на производство засегнати од Мерката 7[4]:

Тип на производство	Поднесени барања	Одобрени барања	Одобрен ЕУ дел
Одгледување на печурки и тартуфи	1	0	0
Цвеќарство	3	0	0
Производство на семе и расад	2	1	73.847
Одгледување на животни	6	1	183.657
Пчеларство	1	0	0
Одгледување на лековити, зачински и ароматични растенија	20	8	11.146
Одгледување на дрва за сеча и биомаса	3	0	0
Рибарство и аквакултура	3	0	0
Преработка на млеко	17	1	20.549
Преработка на овошје и зеленчук	2	0	0
Преработка на житарици	1	0	0
Пијалоци	1	0	0
Преработка на дрво	33	6	130.249
Занаетчиство	5	0	0
Ветеринарни услуги	4	1	9.055
Сервиси за поправка и одржување	1	0	0
Социјални услуги	1	0	0
Обуки и едукативни услуги	4	1	487.158
Транспортни услуги	1	0	0
Останати услуги	1	0	0
Туристичко сместување	17	2	594.301
Угостителски услуги	1	0	0
Рурални музеи	13	2	549.112

[4] Податоците презентирани во табелата се со важност до јуни 2019

Рекреативни активности	1	0	0
Производство на енергија од сонце, вода, ветер, геотермална енергија	39	0	0
Производство на био гориво	1	0	0
Енергија за сопствено користење	5	0	0

Во оваа мерка, преовладува интересот за инвестирање во изградба и реконструкција на оперативни објекти за соодветните економски активности, како и инвестиции за подобрување на инфраструктурата на апликантите.